

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про наставництво

Цей Закон визначає правові та організаційні засади державної політики у сфері наставництва.

Розділ I. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Стаття 1. Визначення термінів

1. У цьому Законі наведені нижче терміни вживаються в такому значенні:

1) договір про наставництво – договір, що визначає умови, строки, права, обов'язки та відповідальність суб'єктів у сфері наставництва, який укладається у письмовій формі;

2) індивідуальне наставництво – форма наставництва, що здійснюється одним наставником стосовно особи (осіб), щодо якої (яких) може здійснюватися наставництво;

3) корпоративне наставництво – форма наставництва, що здійснюється юридичною особою незалежно від організаційно-правової форми (далі – юридична особа, яка здійснює корпоративне наставництво) стосовно особи (осіб), щодо якої (яких) може здійснюватися наставництво, з метою надання соціальної, освітньої та професійної підтримки;

4) наставник – дієздатна особа, яка має громадянство України, постійно проживає на території України та здійснює наставництво, спрямоване на розвиток особистісного потенціалу особи (осіб), щодо якої (яких) може здійснюватися наставництво;

5) наставництво – добровільна, безоплатна, регулярна діяльність, спрямована на розвиток особистісного потенціалу особи (осіб), щодо якої (яких) може здійснюватися наставництво, з урахуванням її (їхніх) індивідуальних потреб і особливостей;

6) організація наставництва – соціальна послуга, що надається з метою забезпечення професійного, безпечного та ефективного здійснення наставництва;

7) супервізія наставників – комплекс заходів з надання професійної підтримки та допомоги наставникам, спрямованих на подолання труднощів, з якими наставники стикаються під час здійснення наставництва, а також на забезпечення ефективності їхньої діяльності та дотримання етичних стандартів.

Стаття 2. Законодавство у сфері наставництва

1. Законодавство у сфері наставництва ґрунтується на Конституції України і складається з цього Закону, інших законів та нормативно-правових актів, прийнятих відповідно до цього Закону, та міжнародних договорів, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України.

Якщо міжнародним договором, згода на обов'язковість якого надана Верховною Радою України, встановлено інші норми, ніж передбачені цим Законом, застосовуються норми міжнародного договору.

2. Відносини щодо прийняття, набрання чинності, оскарження в адміністративному порядку, виконання, припинення дії адміністративних актів у сфері наставництва регулюються Законом України "Про адміністративну процедуру" з урахуванням особливостей, визначених цим Законом.

Стаття 3. Державна політика у сфері наставництва

1. Основними напрямками державної політики у сфері наставництва є:

1) створення умов для розвитку наставництва з урахуванням віку, потреб та життєвих обставин осіб, щодо яких може здійснюватися наставництво;

2) забезпечення міжвідомчої взаємодії суб'єктів у сфері наставництва на національному, обласному та місцевому рівнях;

3) розроблення та впровадження державних стандартів, методичних рекомендацій і програм виявлення, залучення та первинного оцінювання осіб, які мають намір здійснювати наставництво, підготовки кандидатів у наставники, супроводу осіб, щодо яких може здійснюватися наставництво, а також кандидатів у наставники та наставників;

4) запровадження механізмів підтримки, моніторингу та оцінювання ефективності наставництва;

5) популяризація наставництва;

6) забезпечення участі осіб, щодо яких може здійснюватися наставництво, наставників у формуванні та реалізації політики у сфері наставництва;

7) сприяння науковим дослідженням, вивченню потреб і впливу наставництва на розвиток осіб, щодо яких може здійснюватися наставництво;

8) підтримка впровадження наставництва у сфері освіти, охорони здоров'я, соціального захисту, у тому числі через пілотні проекти та партнерство з громадськістю.

2. Державна політика у сфері наставництва реалізується через національні програми, стратегії, плани заходів, механізми фінансування та співпраці з органами місцевого самоврядування, міжнародними організаціями, інститутами громадянського суспільства.

Стаття 4. Уповноважені органи у сфері наставництва

1. Спрямування, координацію діяльності міністерств, інших органів виконавчої влади, що забезпечують формування і реалізацію державної політики у сфері наставництва, забезпечує Кабінет Міністрів України.

2. Формування політики у сфері наставництва здійснює центральний орган виконавчої влади, який забезпечує формування державної політики у сфері соціальної політики, з питань сім'ї та дітей, оздоровлення та відпочинку дітей, усиновлення та захисту прав дітей.

3. Координацію діяльності центральних та місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, інших суб'єктів у сфері наставництва, організаційно-методичне забезпечення реалізації соціальної послуги з організації наставництва, перевірку відповідності вимогам до надавачів соціальної послуги з організації наставництва, проведення моніторингу дотримання законодавства у сфері захисту прав дітей, аналіз ефективності здійснення заходів із забезпечення найкращих інтересів дитини здійснює центральний орган виконавчої влади, який реалізує державну політику у сфері захисту прав дітей, соціальної підтримки сімей з дітьми, оздоровлення та відпочинку дітей, розвитку сімейних форм виховання та усиновлення.

4. Державний нагляд (контроль) за наданням соціальної послуги з організації наставництва, соціальної підтримки та захисту прав дітей здійснює центральний орган виконавчої влади, який реалізує державну політику у сфері соціального захисту населення, здійснення державного нагляду (контролю) за дотриманням вимог законодавства під час надання соціальних послуг і соціальної підтримки та за дотриманням прав дітей.

5. Контроль за дотриманням прав дітей, щодо яких здійснюється наставництво, здійснюють служби у справах дітей у порядку, встановленому законодавством.

6. Ведення обліку кандидатів у наставники, наставників та договорів про наставництво здійснюється центральним органом виконавчої влади, який реалізує державну політику у сфері захисту прав дітей, соціальної підтримки сімей з дітьми, оздоровлення та відпочинку дітей, розвитку сімейних форм виховання та усиновлення.

7. Рада міністрів Автономної Республіки Крим, обласні, Київська та Севастопольська міські державні адміністрації, районні у містах Києві та Севастополі державні адміністрації, виконавчі органи сільських, селищних, міських, районних у містах (у разі їх утворення) рад забезпечують у межах наданих їм повноважень здійснення заходів, спрямованих на реалізацію наставництва та забезпечення прав осіб, щодо яких може здійснюватися наставництво.

Стаття 5. Мета та завдання наставництва

1. Метою наставництва є надання особі, щодо якої може здійснюватися наставництво, підтримки для подолання соціальних, психологічних та освітніх труднощів, розвитку необхідних життєвих навичок, підвищення здатності до самостійного та відповідального життя.

2. Основними завданнями наставництва є:

- 1) сприяння особистісному розвитку та самореалізації;
- 2) підтримка в освітньому процесі, розвитку навичок самоосвіти;
- 3) сприяння формуванню ключових життєвих компетентностей;
- 4) сприяння формуванню відповідальності та здатності до самостійного життя;
- 5) сприяння розвитку професійних навичок, професійній орієнтації;
- 6) сприяння працевлаштуванню, здійсненню підприємницької діяльності;
- 7) сприяння попередженню ризикованої поведінки;
- 8) сприяння безпеці життєдіяльності та здоровому способу життя;
- 9) сприяння розвитку батьківських компетенцій;
- 10) сприяння соціальній адаптації та інтеграції в суспільство.

3. Завдання наставництва реалізуються відповідно до законодавства України з урахуванням індивідуальних потреб особи, щодо якої може здійснюватися наставництво.

Стаття 6. Принципи наставництва

1. Наставництво ґрунтується на таких принципах:

- 1) добровільності;
- 2) гуманізму;
- 3) добросовісності;
- 4) неухильного дотримання моральних засад суспільства;
- 5) індивідуального підходу;
- 6) забезпечення найкращих інтересів особи, щодо якої може здійснюватися наставництво;
- 7) поваги до гідності особи, щодо якої може здійснюватися наставництво;
- 8) конфіденційності.

Стаття 7. Сфера дії Закону

1. Дія цього Закону поширюється на громадян України, іноземців та осіб без громадянства, які на законних підставах проживають або перебувають на території України, у тому числі на осіб, на яких поширюється дія Закону України "Про біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту".

Стаття 8. Використання інформації про учасників наставництва

1. Використання інформації про осіб, щодо яких може здійснюватися наставництво, та наставників, що стала відома під час реалізації цього Закону, здійснюється відповідно до Закону України "Про інформацію" та Закону України "Про захист персональних даних".

Розділ II. ОСНОВНІ ПОЛОЖЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ЗДІЙСНЕННЯ НАСТАВНИЦТВА

Стаття 9. Організація наставництва

1. Соціальна послуга з організації наставництва передбачає пошук і залучення потенційних наставників, навчання кандидатів у наставники, надання висновку про можливість здійснення наставництва, забезпечення взаємодобору кандидата у наставники та особи, щодо якої може здійснюватися

наставництво, супровід та супервізію наставників, моніторинг наставництва, інформаційну роботу щодо популяризації наставництва.

Надання соціальної послуги з організації наставництва регулюється законодавством про соціальні послуги з урахуванням особливостей, визначених цим Законом.

2. Соціальна послуга з організації наставництва надається центрами соціальних служб, центрами надання соціальних послуг, іншими юридичними особами незалежно від організаційно-правової форми, які:

отримали погодження центрального органу виконавчої влади, який реалізує державну політику у сфері захисту прав дітей, соціальної підтримки сімей з дітьми, оздоровлення та відпочинку дітей, розвитку сімейних форм виховання та усиновлення, у разі відповідності умовам, визначеним Кабінетом Міністрів України;

zareestrovani u Reestri надавачів та отримувачів соціальних послуг.

3. Надавач соціальної послуги з організації наставництва зобов'язаний надавати центральному органу виконавчої влади, який реалізує державну політику у сфері захисту прав дітей, соціальної підтримки сімей з дітьми, оздоровлення та відпочинку дітей, розвитку сімейних форм виховання та усиновлення, інформацію про кандидатів у наставники, наставників, осіб, щодо яких здійснюється наставництво, та укладені договори про наставництво.

Стаття 10. Суб'єкти у сфері наставництва

1. Суб'єктами у сфері наставництва є:

1) центральний орган виконавчої влади, який забезпечує формування державної політики у сфері соціальної політики, з питань сім'ї та дітей, оздоровлення та відпочинку дітей, усиновлення та захисту прав дітей;

2) центральний орган виконавчої влади, який реалізує державну політику у сфері захисту прав дітей, соціальної підтримки сімей з дітьми, оздоровлення та відпочинку дітей, розвитку сімейних форм виховання та усиновлення;

3) центральний орган виконавчої влади, який здійснює державний нагляд (контроль) за дотриманням вимог законодавства під час надання соціальних послуг і соціальної підтримки та за дотриманням прав дітей;

4) центральний орган виконавчої влади, який забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері освіти;

5) Рада міністрів Автономної Республіки Крим, місцеві державні адміністрації, у тому числі їхні структурні підрозділи, до повноважень яких належить здійснення заходів у сфері захисту прав дитини та соціальної підтримки сімей з дітьми, а також у сфері освіти;

6) сільські, селищні, міські, районні у містах (у разі їх утворення) ради, їхні виконавчі органи, до повноважень яких належить здійснення заходів у сфері захисту прав дитини та соціальної підтримки сімей з дітьми, а також у сфері освіти;

7) центри соціальних служб, центри надання соціальних послуг;

8) надавачі соціальної послуги з організації наставництва;

9) служби у справах дітей;

10) особи, щодо яких може здійснюватися наставництво;

11) батьки та інші законні представники осіб, щодо яких може здійснюватися наставництво;

12) кандидати у наставники, наставники;

13) юридичні особи незалежно від організаційно-правової форми;

14) заклади різних типів, форм власності та підпорядкування, у яких проживають (перебувають) особи, щодо яких може здійснюватися наставництво;

15) органи управління освітою, заклади освіти, установи та організації системи освіти;

16) громадські об'єднання та благодійні організації;

17) інші органи державної влади та органи місцевого самоврядування.

Стаття 11. Особи, щодо яких може здійснюватися наставництво

1. Наставництво може здійснюватися щодо дитини, яка досягла десятирічного віку та є:

1) дитиною-сиротою, дитиною, позбавленою батьківського піклування;

2) дитиною, яка має батьків, перебуває у складних життєвих обставинах та/або проживає (перебуває) у закладі різного типу і форми власності та підпорядкування;

3) дитиною з числа осіб, визначених статтями 10 і 10¹ Закону України "Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту";

4) дитиною, яка має статус дитини, яка постраждала внаслідок воєнних дій та збройних конфліктів, наданий відповідно до Закону України "Про охорону дитинства";

5) дитиною, яка була депортована та/або примусово переміщена внаслідок збройної агресії Російської Федерації проти України;

6) дитиною з сім'ї, яка перебуває у складних життєвих обставинах.

2. Наставництво може здійснюватися стосовно особи, яка є:

- 1) малолітньою, неповнолітньою вагітною жінкою, яка перебуває у складних життєвих обставинах;
- 2) одинокою мамою (батьком) віком до 23 років, яка (який) перебуває у складних життєвих обставинах;
- 3) особою віком від 18 до 23 років з числа дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування;
- 4) особою віком від 18 до 23 років, яка проживає (перебуває) у закладах різного типу і форми власності та підпорядкування і перебуває у складних життєвих обставинах.

Стаття 12. Особи, які можуть бути наставниками

1. Наставником може бути особа, яка досягла 21 року і:

- 1) пройшла курс підготовки із здійснення наставництва та отримала позитивний висновок про можливість здійснення наставництва за результатами його проходження;
- 2) уклала договір про наставництво відповідно до вимог цього Закону та інших нормативно-правових актів.

2. Під час надання висновку про можливість здійснення наставництва за результатами проходження курсу підготовки із здійснення наставництва, а також під час укладення договору про наставництво щодо дитини (особи) з інвалідністю враховується спроможність кандидата у наставники, наставника забезпечити належну підтримку такої дитини (особи) з урахуванням її індивідуальних особливостей розвитку, спілкування, поведінки та потреб.

3. Наставником не може бути особа, яка:

- 1) визнана недієздатною або цивільна дієздатність якої обмежена у встановленому законом порядку;
- 2) не є громадянином України і постійно не проживає на території України;
- 3) позбавлена батьківських прав, якщо такі права не було поновлено;
- 4) була усиновлювачем, опікуном, піклувальником, прийомним батьком, батьком-вихователем або наставником, але усиновлення скасовано або визнано недійсним, опіку чи піклування припинено, діяльність прийомної сім'ї або дитячого будинку сімейного типу припинено або договір про наставництво розірвано з її вини;
- 5) страждає на психічні розлади, у тому числі внаслідок вживання психоактивних речовин, наявність яких встановлено на підставах, передбачених Законом України "Про психіатричну допомогу" та іншими законами України, у порядку, затвердженому Кабінетом Міністрів України;

6) страждає на алкогольну, наркотичну або інші види залежності;

7) має захворювання, розлади або стани, перелік яких затверджений центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони здоров'я, які встановлені за результатами медичного огляду, проведеного у порядку, затвердженому Кабінетом Міністрів України;

8) була засуджена за злочини проти основ національної безпеки України, кримінальні правопорушення проти життя і здоров'я, волі, честі та гідності, статевої свободи та статевої недоторканості особи, проти громадської безпеки, громадського порядку та моральності, у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів, проти миру, безпеки людства та міжнародного правопорядку, а також за злочини, передбачені статтями 164, 166, 167, 169, 181, 187 Кримінального кодексу України, або має непогашену чи не зняту в установленому законом порядку судимість за вчинення інших кримінальних правопорушень;

9) за станом здоров'я потребує постійного стороннього догляду;

10) перебуває у розшуку, під слідством або є підсудною (до завершення відповідного провадження);

11) вчинила домашнє насильство, насильство за ознакою статі та до неї було застосовано адміністративне стягнення за його вчинення;

12) є громадянином держави-агресора та/або держави, щодо якої Україною застосовано секторальні санкції;

13) перебуває у шлюбі з громадянином держави-агресора та/або держави, щодо якої Україною застосовано секторальні санкції.

4. Крім осіб, зазначених у частині третій цієї статті, не можуть бути наставниками особи, інтереси яких суперечать інтересам особи, щодо якої може здійснюватися наставництво.

Стаття 13. Підготовка кандидатів у наставники

1. Підготовку кандидатів у наставники, оцінювання та надання кандидату у наставники висновку про можливість здійснення наставництва забезпечує надавач соціальної послуги з організації наставництва.

2. Особа, яка виявила намір здійснювати наставництво, подає до надавача соціальної послуги з організації наставництва письмову заяву та документи згідно з переліком, визначеним Порядком організації та здійснення наставництва, затвердженим Кабінетом Міністрів України.

3. Надавач соціальної послуги з організації наставництва протягом 30 днів з дня отримання заяви про намір здійснювати наставництво та документів ухвалює рішення про включення особи, яка має намір здійснювати наставництво, до групи з підготовки кандидатів у наставники.

Якщо особа, яка має намір здійснювати наставництво, не відповідає вимогам, визначеним статтею 12 цього Закону, надавач соціальної послуги з організації наставництва протягом 30 днів з дня отримання заяви та документів ухвалює рішення про відмову у включенні такої особи до групи з підготовки кандидатів у наставники.

4. Курс підготовки кандидатів у наставники проводить тренер з підготовки кандидатів у наставники.

Навчання та сертифікацію тренерів з підготовки кандидатів у наставники забезпечують республіканський Автономної Республіки Крим, обласні, Київський та Севастопольський міські центри соціальних служб та інші юридичні особи незалежно від організаційно-правової форми, з якими уклав договір центральний орган виконавчої влади, який реалізує державну політику у сфері захисту прав дітей, соціальної підтримки сімей з дітьми, оздоровлення та відпочинку дітей, розвитку сімейних форм виховання та усиновлення.

5. У разі успішного проходження курсу підготовки кандидатів у наставники кандидату у наставники надається висновок про можливість здійснення наставництва.

6. Програма підготовки кандидатів у наставники затверджується центральним органом виконавчої влади, який забезпечує формування державної політики з питань сім'ї та дітей, оздоровлення та відпочинку дітей, усиновлення та захисту прав дітей.

Стаття 14. Взаємодобір кандидата у наставники та особи, щодо якої може здійснюватися наставництво

1. Взаємодобір кандидата у наставники та особи, щодо якої може здійснюватися наставництво, здійснюється з урахуванням потреб особи, щодо якої може здійснюватися наставництво, особистої сумісності, рекомендацій фахівців та дотриманням принципу добровільності участі у наставництві.

2. Взаємодобір кандидата у наставники та особи, щодо якої може здійснюватися наставництво, забезпечує надавач соціальної послуги з організації наставництва відповідно до Порядку організації та здійснення наставництва, затвердженого Кабінетом Міністрів України.

3. Взаємодобір кандидата у наставники та особи, щодо якої може здійснюватися наставництво, передбачає аналіз інформації про таку особу і кандидата у наставники, а також надання рекомендацій психолога про встановлення контакту між особою, щодо якої може здійснюватися наставництво, та кандидатом у наставники.

Аналіз інформації про особу, щодо якої може здійснюватися наставництво, здійснюється за результатами проведення оцінювання потреб такої особи.

Під час підготовки рекомендацій щодо встановлення контакту між особою, щодо якої може здійснюватися наставництво, та кандидатом у наставники враховується відповідність інтересам, можливість забезпечення потреб особи, щодо якої може здійснюватися наставництво, і спроможність кандидата у наставники задовольнити такі інтереси та потреби.

Інформація про осіб, щодо яких може здійснюватися наставництво, надається:

щодо дитини – виключно за наявності письмової згоди її батьків (одного з батьків, якщо другий помер, оголошений померлим, визнаний недієздатним, безвісно відсутнім або якщо інший з батьків надав письмову згоду на надання такої інформації) або інших законних представників дитини та згоди дитини. Згода дитини надається у формі, що відповідає її віку та стану здоров'я;

щодо повнолітньої особи (віком від 18 до 23 років) – виключно за наявності письмової згоди такої особи.

4. Порядок організації та здійснення наставництва затверджується Кабінетом Міністрів України.

Стаття 15. Договір про наставництво

1. Наставництво здійснюється на підставі договору про наставництво, який укладається у письмовій формі.

2. Договір про індивідуальне наставництво укладається за результатами взаємодобору, проведеного відповідно до статті 14 цього Закону, з урахуванням:

1) висновку про можливість здійснення наставництва;

2) згоди особи, щодо якої може здійснюватися наставництво. Згода дитини надається у формі, що відповідає її віку та стану здоров'я.

3. Договір про індивідуальне наставництво щодо дитини укладається між кандидатом у наставники, з однієї сторони, батьками (одним із батьків, якщо другий помер, оголошений померлим, визнаний недієздатним, безвісно відсутнім або якщо інший з батьків надав письмову згоду на укладення такого договору) або іншими законними представниками дитини, з другої сторони, та надавачем соціальної послуги з організації наставництва, з третьої сторони.

4. Договір про індивідуальне наставництво щодо дитини, яка не має визначеного у встановленому законом порядку статусу дитини-сироти або дитини, позбавленої батьківського піклування, та яка проживає (перебуває) у закладі різного типу, форми власності та підпорядкування, укладається між кандидатом у наставники, з однієї сторони, батьками (одним із батьків, якщо другий помер, оголошений померлим, визнаний недієздатним, безвісно відсутнім або якщо інший з батьків надав письмову згоду на укладення такого договору) або іншими законними представниками дитини, або таким закладом,

або органом опіки та піклування за місцем фактичного перебування дитини, з другої сторони, та надавачем соціальної послуги з організації наставництва, з третьої сторони.

5. Договір про індивідуальне наставництво щодо особи віком від 18 до 23 років або неповнолітньої особи, яка набула повної цивільної дієздатності, укладається між такою особою, з однієї сторони, кандидатом у наставники, з другої сторони, та надавачем соціальної послуги з організації наставництва, з третьої сторони.

6. Під час укладення договору про індивідуальне наставництво щодо дитини з інвалідністю, повнолітньої особи з інвалідністю враховується спроможність кандидата у наставники забезпечити належну підтримку такої дитини (особи) з урахуванням її індивідуальних особливостей розвитку, спілкування, поведінки та потреб.

7. Договір про корпоративне наставництво укладається між юридичною особою, яка здійснюватиме наставництво, з однієї сторони, батьками (одним із батьків, якщо другий помер, оголошений померлим, визнаний недієздатним, безвісно відсутнім або якщо інший з батьків надав письмову згоду на укладення такого договору) або іншими законними представниками дитини, або керівником закладу, у якому проживає (перебуває) особа, щодо якої може здійснюватися наставництво, з другої сторони, та надавачем соціальної послуги з організації наставництва, з третьої сторони.

Договір про корпоративне наставництво укладається за наявності письмової згоди особи, щодо якої може здійснюватися наставництво. Згода дитини надається у формі, що відповідає її віку та стану здоров'я.

8. Істотними умовами договору про наставництво є:

- 1) предмет договору;
- 2) умови здійснення наставництва;
- 3) права, обов'язки та відповідальність сторін;
- 4) строк дії договору та порядок його розірвання;
- 5) інші умови, які сторони визнають істотними.

9. Предметом договору про наставництво є здійснення наставництва відповідно до мети, принципів та завдань наставництва, визначених цим Законом та договором.

10. Договір про наставництво укладається на строк, узгоджений сторонами, з урахуванням потреб особи, щодо якої може здійснюватися наставництво, а також потенціалу та можливостей кандидата у наставники, щодо корпоративного наставництва – юридичної особи, яка здійснюватиме наставництво.

11. Строк дії договору про наставництво може бути продовжено на той самий строк і на тих самих умовах або змінено за згодою сторін на підставі результатів оцінювання ефективності наставництва та за актуальної потреби у наставництві.

12. Договір про наставництво може бути розірвано:

1) за згодою сторін;

2) за ініціативою однієї із сторін у разі невиконання або неналежного виконання умов договору іншою стороною;

3) у разі порушення наставником або юридичною особою, яка здійснює наставництво, прав або законних інтересів осіб, щодо яких здійснюється наставництво;

4) у разі виникнення з вини наставника або юридичної особи, яка здійснює наставництво, загрози життю або здоров'ю особи, щодо якої здійснюється наставництво;

5) у разі відмови особи, щодо якої здійснюється наставництво, від здійснення щодо неї наставництва;

6) за рішенням суду;

7) у разі виявлення обставин, передбачених частиною третьою статті 12 цього Закону;

8) в інших випадках, передбачених законодавством або договором.

Дія договору про наставництво припиняється у зв'язку із смертю наставника або особи, щодо якої здійснюється наставництво.

13. Надавач соціальної послуги з організації наставництва інформує центральний орган виконавчої влади, який реалізує державну політику у сфері захисту прав дітей, соціальної підтримки сімей з дітьми, оздоровлення та відпочинку дітей, розвитку сімейних форм виховання та усиновлення, про укладення договору про наставництво протягом п'яти робочих днів з дня його укладення.

Надавач соціальної послуги з організації наставництва надсилає інформацію про укладення договорів про наставництво щодо дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, осіб з їх числа, дітей, які перебувають у складних життєвих обставинах, у тому числі тих, які постраждали внаслідок воєнних дій та збройних конфліктів, до служби у справах дітей за місцем проживання (перебування) такої дитини для внесення такої інформації до Єдиної інформаційно-аналітичної системи "Діти".

14. Порядок укладання, внесення змін, припинення дії та розірвання договору про наставництво, а також примірні форми договору визначаються Порядком організації та здійснення наставництва, затвердженим Кабінетом Міністрів України.

Стаття 16. Права особи, щодо якої може здійснюватися наставництво

1. Особа, щодо якої може здійснюватися наставництво, має право на:

- 1) повагу до своєї гідності, приватного життя, особистих переконань, цінностей, а також культурної та релігійної ідентичності;
- 2) добровільну участь у наставництві на основі вільного волевиявлення;
- 3) отримання повної та достовірної інформації про зміст, умови здійснення наставництва;
- 4) безпечні умови взаємодії з наставником, що відповідають її найкращим інтересам;
- 5) належний професійний супровід з боку надавача соціальної послуги з організації наставництва;
- 6) участь у процесі добору наставника з урахуванням особистих потреб та інтересів;
- 7) відвідування наставника за місцем його проживання, перебування у громадських місцях у супроводі наставника відповідно до договору про наставництво;
- 8) звернення із заявами, скаргами або пропозиціями щодо наставника, наставництва чи дій (бездіяльності) суб'єктів у сфері наставництва;
- 9) припинення наставництва у будь-який момент за власною ініціативою;
- 10) захист від дискримінації, жорстокого поводження, експлуатації, втручання у приватне життя або примусу під час здійснення наставництва;
- 11) участь у моніторингу та оцінюванні ефективності наставництва;
- 12) надання наставнику інформації щодо своїх персональних даних лише в обсязі, необхідному для забезпечення ефективності наставництва, і нерозголошення наставником такої інформації третім особам.

2. Здійснення корпоративного наставництва не може обмежувати одночасне здійснення індивідуального наставництва.

Стаття 17. Права батьків, інших законних представників дитини, щодо якої може здійснюватися наставництво

1. Батьки або інші законні представники дитини, щодо якої може здійснюватися наставництво, мають право:

- 1) на повагу до їхньої гідності, приватного життя, особистих переконань, цінностей, а також культурної та релігійної ідентичності;

- 2) звертатися за захистом прав та інтересів дитини, а також представляти права та інтереси дитини;
- 3) надати або не надати згоду на участь їхньої дитини у наставництві на основі вільного волевиявлення;
- 4) на отримання повної та достовірної інформації про зміст і умови здійснення наставництва;
- 5) на отримання своєчасної, повної та достовірної інформації про кандидата у наставники, наставника, а також про заходи, що плануються для здійснення наставництва стосовно їхньої дитини;
- 6) на отримання від надавача соціальної послуги з організації наставництва супроводу, консультаційної підтримки та на регулярне інформування щодо перебігу наставництва;
- 7) брати участь у моніторингу та оцінюванні результатів наставництва стосовно їхньої дитини у формах, визначених надавачем соціальної послуги з організації наставництва;
- 8) ініціювати припинення дії договору про наставництво щодо їхньої дитини в будь-який момент за власною ініціативою з дотриманням прав та урахуванням найкращих інтересів дитини.

Стаття 18. Права і обов'язки кандидата у наставники та наставника

1. Особа, яка має намір здійснювати наставництво, має право на отримання від суб'єкта у сфері наставництва повної, достовірної та доступної інформації щодо мети, завдань, змісту та порядку здійснення наставництва.

2. Кандидат у наставники має право на:

- 1) забезпечення участі у навчанні та оцінюванні готовності до здійснення наставництва відповідно до затвердженої програми;
- 2) участь у процесі взаємодобору особи, щодо якої може здійснюватися наставництво, з урахуванням власного досвіду, цінностей, навичок і мотивації;
- 3) належний супровід, консультаційну підтримку та зворотний зв'язок з боку надавача соціальної послуги з організації наставництва;
- 4) конфіденційність та захист персональних даних, наданих у процесі добору та підготовки до здійснення наставництва.

3. Кандидат у наставники зобов'язаний:

- 1) надавати повну та достовірну інформацію про себе, про свою мотивацію щодо здійснення наставництва, про досвід у сфері наставництва;

2) дотримуватися вимог конфіденційності щодо інформації, яка стала йому відома у процесі взаємодобору, у тому числі про осіб, щодо яких може здійснюватися наставництво;

3) ознайомитися з основами законодавства у сфері наставництва, етичними стандартами взаємодії, правами та потребами осіб, щодо яких може здійснюватися наставництво;

4) не використовувати наставництво з політичною, комерційною або іншою, не сумісною з наставництвом, метою.

4. Наставник має право:

1) на отримання своєчасної, повної, достовірної та доступної інформації, необхідної для здійснення наставництва, в обсязі, достатньому для надання якісної підтримки особі, щодо якої може здійснюватися наставництво;

2) на супервізію, професійне консультування та участь у заходах з підвищення компетенцій;

3) на особисте спілкування та відвідування особи, щодо якої може здійснюватися наставництво, за місцем її проживання, навчання, лікування чи оздоровлення;

4) запросити особу, щодо якої може здійснюватися наставництво, до своєї сім'ї за місцем проживання, у громадські місця відповідно до договору про наставництво.

У випадках, передбачених пунктами 3 і 4 цієї частини, наставництво може здійснюватися за наявності згоди особи, щодо якої може здійснюватися наставництво, а стосовно дитини – згоди батьків (одного з батьків, якщо другий помер, оголошений померлим, визнаний недієздатним, безвісно відсутнім або якщо інший з батьків надав відповідну письмову згоду) або інших законних представників дитини.

5. Наставник зобов'язаний:

1) діяти відповідно до мети, завдань і принципів наставництва, визначених цим Законом та іншими нормативно-правовими актами, що регулюють відносини у сфері наставництва;

2) діяти виключно в найкращих інтересах особи, щодо якої здійснюється наставництво, з урахуванням її прав, життєвого досвіду та потреб;

3) у разі виникнення конфліктних ситуацій або загрози життю, здоров'ю чи безпеці особи, щодо якої здійснюється наставництво, негайно інформувати уповноважений підрозділ органу Національної поліції України, службу у справах дітей, батьків або інших законних представників дитини;

4) дотримуватися вимог щодо конфіденційності отриманої інформації, поважати право особи, щодо якої здійснюється наставництво, на приватність та не поширювати персональні дані без наявності законних підстав або письмової згоди особи;

5) підвищувати рівень власної компетентності у сфері наставництва шляхом участі у навчаннях, супервізії або інших формах підтримки, визначених програмою наставництва;

6) нести відповідальність за порушення прав і законних інтересів особи, щодо якої здійснюється наставництво, а також за заподіяння шкоди її життю, здоров'ю та безпеці під час здійснення наставництва;

7) у разі супроводу або запрошення особи, щодо якої здійснюється наставництво, до місця проживання наставника, у громадські місця забезпечити своєчасне повернення такої особи до її місця проживання, навчання, лікування або оздоровлення;

8) інформувати батьків, інших законних представників дитини, уповноважений підрозділ органу Національної поліції України, службу у справах дітей, керівника закладу різного типу і форми власності та підпорядкування, у якому проживає (перебуває) дитина, про факти насильства стосовно дитини, у тому числі домашнього насильства, насильства за ознакою статі, булінгу (цькування), мобінгу (цькування);

9) під час здійснення наставництва не перешкоджати встановленню контактів дитини з кандидатами в усиновлювачі, опікуни (піклувальники), прийомні батьки, батьки-вихователі.

Наставник несе відповідальність за порушення прав і законних інтересів особи, щодо якої здійснюється наставництво, а також за заподіяння шкоди її життю, здоров'ю та безпеці під час здійснення наставництва відповідно до закону.

Стаття 19. Права і обов'язки юридичної особи, яка здійснює корпоративне наставництво

1. Юридична особа, яка здійснює корпоративне наставництво, має право, але не виключно, на:

1) самостійне визначення організаційних моделей корпоративного наставництва, кадрової політики та порядку ресурсного забезпечення їх реалізації з урахуванням потреб і найкращих інтересів осіб, щодо яких може здійснюватися корпоративне наставництво;

2) залучення найманих працівників до програм наставництва на добровільній основі, за їхньою згодою та з урахуванням вимог безпеки;

3) отримання консультативної, методичної або організаційної підтримки від суб'єктів у сфері наставництва;

4) сприяння в отриманні особами, щодо яких може здійснюватися наставництво, додаткових освітніх, соціальних або інших необхідних послуг відповідно до їхніх потреб.

2. Юридична особа, яка здійснює корпоративне наставництво, зобов'язана:

1) забезпечити дотримання правил і норм охорони праці, техніки безпеки та виробничої санітарії для гарантування безпечних умов перебування осіб, щодо яких здійснюється корпоративне наставництво, на території такої юридичної особи;

2) дотримуватися принципів добровільності, недискримінації, поваги до гідності, прав та законних інтересів осіб, щодо яких здійснюється корпоративне наставництво;

3) діяти відповідно до мети, завдань і принципів наставництва, визначених цим Законом та іншими нормативно-правовими актами, що регулюють відносини у сфері наставництва;

4) у разі виникнення конфліктних ситуацій або загрози життю, здоров'ю чи безпеці осіб, щодо яких здійснюється корпоративне наставництво, негайно інформувати уповноважений підрозділ органу Національної поліції України, службу у справах дітей, батьків або інших законних представників дитини.

Стаття 20. Обов'язки керівника або іншого уповноваженого представника закладу, у якому проживає (перебуває) особа, щодо якої може здійснюватися наставництво

1. Керівник або інший уповноважений представник закладу, у якому проживає (перебуває) особа, щодо якої може здійснюватися наставництво, зобов'язаний:

1) сприяти у реалізації права на наставництво особи, щодо якої може здійснюватися наставництво;

2) спільно з фахівцем із соціальної роботи (соціальним педагогом) проводити оцінювання потреб особи, щодо якої може здійснюватися наставництво;

3) інформувати, за наявності згоди особи, щодо якої може здійснюватися наставництво, згоди батьків або інших законних представників дитини, центральний орган виконавчої влади, який реалізує державну політику у сфері захисту прав дітей, соціальної підтримки сімей з дітьми, оздоровлення та відпочинку дітей, розвитку сімейних форм виховання та усиновлення, про осіб, щодо яких може здійснюватися наставництво. Згода дитини надається у формі, що відповідає її віку та стану здоров'я;

4) надавати наставнику, за наявності згоди особи, щодо якої може здійснюватися наставництво, згоди батьків або інших законних представників дитини, необхідну інформацію про індивідуальні особливості, стан здоров'я та потреби особи, щодо якої може здійснюватися наставництво, в обсязі, достатньому для якісної взаємодії. Згода дитини надається у формі, що відповідає її віку та стану здоров'я;

5) сприяти добору, знайомству кандидата у наставники та особи, щодо якої може здійснюватися наставництво, супроводу та комунікації між наставником та особою, щодо якої здійснюється наставництво;

6) не перешкоджати ініціюванню, укладенню та реалізації договорів про наставництво, якщо інше не обґрунтовано захистом прав і законних інтересів осіб, щодо яких може здійснюватися наставництво;

7) виконувати умови договору про наставництво та сприяти виконанню умов договору про наставництво іншими сторонами;

8) проводити моніторинг дотримання прав та інтересів особи, щодо якої здійснюється наставництво, під час здійснення наставництва;

9) дотримуватися принципів добровільності, недискримінації, поваги до приватності, конфіденційності персональних даних та захисту найкращих інтересів особи, щодо якої здійснюється наставництво.

Стаття 21. Індивідуальне наставництво

1. Індивідуальне наставництво може реалізовуватися шляхом:

1) забезпечення наставником індивідуального супроводу особи, щодо якої здійснюється наставництво, з урахуванням її потреб, життєвих обставин, потенціалу та цілей;

2) здійснення регулярної індивідуальної комунікації між наставником та особою, щодо якої здійснюється наставництво;

3) розроблення та реалізації індивідуального плану наставництва з визначенням завдань, форм, методів, етапів і очікуваних результатів взаємодії наставника з особою, щодо якої здійснюється наставництво, з урахуванням пріоритетних питань, що потребують вирішення;

4) залучення особи, щодо якої здійснюється наставництво, до участі в освітніх, культурних, соціальних, спортивних, волонтерських та інших заходах, що сприяють особистісному розвитку, інтеграції в суспільство та розширенню соціальних зв'язків;

5) надання наставником допомоги у вирішенні побутових, освітніх, професійних або соціально-психологічних питань, що виникають в особи, щодо якої здійснюється наставництво;

6) забезпечення взаємодії наставника з відповідними службами, установами та організаціями в межах, необхідних для забезпечення найкращих інтересів особи, щодо якої здійснюється наставництво.

Цей перелік не є вичерпним і може коригуватися залежно від індивідуальних потреб особи, щодо якої здійснюється наставництво.

2. Один наставник може здійснювати наставництво стосовно двох і більше осіб, щодо яких може здійснюватися наставництво, за умови обов'язкового дотримання вимог щодо:

1) індивідуального підходу та забезпечення належного рівня підтримки кожної особи, щодо якої може здійснюватися наставництво;

2) врахування життєвих обставин, забезпечення запитів і потреб особи, щодо якої може здійснюватися наставництво.

3. Під час здійснення наставництва щодо двох і більше осіб одночасно наставник зобов'язаний дотримуватися принципу рівноправної участі кожної особи у процесі наставництва, враховувати індивідуальні потреби кожної особи та забезпечувати надання індивідуальної підтримки в обсязі, необхідному для досягнення цілей наставництва, визначених цим Законом та договором про наставництво.

Стаття 22. Корпоративне наставництво

1. Корпоративне наставництво може реалізовуватися шляхом:

1) створення умов для залучення найманих працівників до програми наставництва;

2) організації екскурсій та ознайомчих візитів для осіб, щодо яких може здійснюватися наставництво, з метою ознайомлення з професійною діяльністю, умовами праці та специфікою різних сфер зайнятості;

3) регулярного проведення освітніх та профорієнтаційних заходів для осіб, щодо яких може здійснюватися наставництво, із залученням різних фахівців;

4) сприяння формуванню професійних навичок та компетенцій, необхідних для успішної інтеграції осіб, щодо яких може здійснюватися наставництво, на ринку праці;

5) забезпечення проходження практики, стажування або працевлаштування для осіб, щодо яких може здійснюватися наставництво та які можуть бути охоплені такою формою підтримки, із наданням супроводу таким особам під час адаптації та набуття професійного досвіду.

2. Юридична особа визнається такою, що здійснює корпоративне наставництво, якщо вона забезпечує регулярну реалізацію щонайменше чотирьох шляхів, визначених пунктами 1–4 частини першої цієї статті, які в сукупності становлять комплекс заходів, що відповідає визначенню корпоративного наставництва, наведеному в цьому Законі.

3. Корпоративне наставництво може здійснюватися щодо осіб, які досягли чотирнадцятирічного віку.

Стаття 23. Супровід та супервізія наставників

1. Супровід та супервізія наставників здійснюються надавачем соціальної послуги з організації наставництва.

2. Метою супроводу та супервізії наставників є забезпечення безпечного, відповідального та результативного здійснення наставництва, підтримка наставника у виконанні його функцій, виявлення ризиків та запобігання порушенням прав і законних інтересів осіб, щодо яких здійснюється наставництво.

Супровід наставників включає проведення консультацій наставників, інформування, реагування на запити та ситуації, що виникають у процесі взаємодії наставника з особою, щодо якої здійснюється наставництво, а також моніторинг процесу наставництва.

Супервізія наставників включає підвищення компетенцій наставників, вивчення та аналіз досвіду наставництва, запобігання психологічному та емоційному вигоранню наставників, підтримку мотивації наставників.

3. Надавач соціальної послуги з організації наставництва має право залучати до проведення супервізії наставників фахівців, які не є його найманими працівниками, але мають підтверджену професійну компетенцію.

4. Особливості реалізації супроводу та супервізії наставників визначаються Порядком організації та здійснення наставництва, затвердженим Кабінетом Міністрів України.

Стаття 24. Фінансування витрат, пов'язаних з реалізацією цього Закону

1. Фінансування витрат, пов'язаних з реалізацією цього Закону, здійснюється за рахунок коштів державного і місцевих бюджетів, а також з інших джерел, не заборонених законодавством.

Стаття 25. Відповідальність за порушення вимог цього Закону

1. Особи, винні у порушенні вимог цього Закону, несуть відповідальність згідно із законом.

Розділ III. ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ

1. Цей Закон набирає чинності з дня, наступного за днем його опублікування, та вводиться в дію через шість місяців з дня набрання ним чинності.

2. Внести зміни до таких законів України:

1) частину п'яту статті 5 Закону України "Про охорону дитинства" (Відомості Верховної Ради України, 2001 р., № 30, ст. 142 із наступними змінами) після слів "з підтримки батьків або осіб, які їх замінюють" доповнити словами "розвитку наставництва щодо дітей";

2) у Законі України "Про забезпечення організаційно-правових умов соціального захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування" (Відомості Верховної Ради України, 2005 р., № 6, ст. 147 із наступними змінами):

абзаци двадцять третій і двадцять четвертий статті 1 виключити;

у частині четвертій статті 17 слова і цифри "статтею 17¹ цього Закону" замінити словами "Законом України "Про наставництво";

статтю 17¹ виключити;

3) у статті 16 Закону України "Про соціальні послуги" (Відомості Верховної Ради України, 2019 р., № 18, ст. 73 із наступними змінами):

частину шосту доповнити пунктом 19 такого змісту:

"19) організація наставництва";

доповнити частиною дев'ятою такого змісту:

"9. Особливості надання соціальної послуги з організації наставництва регулюються Законом України "Про наставництво".

3. Кабінету Міністрів України:

1) протягом шести місяців з дня опублікування цього Закону:

розробити та затвердити Порядок організації та здійснення наставництва;

привести свої нормативно-правові акти у відповідність із цим Законом;

забезпечити приведення міністерствами та іншими центральними органами виконавчої влади їх нормативно-правових актів у відповідність із цим Законом та прийняття нормативно-правових актів, що впливають із цього Закону;

2) протягом одного року з дня опублікування цього Закону поінформувати Верховну Раду України про стан його виконання.

Президент України

м. Київ

18 грудня 2025 року

№ 4744-IX

В. ЗЕЛЕНСЬКИЙ